

СТАНОВИЩЕ

от акад. проф. Николай Иванов Стойков

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 8. Изкуства

професионално направление 8.3. *Музикално и танцово изкуство*

докторска програма *Музикознание и музикално изкуство*

Автор: *Станка Иванова Даутовска*

Тема: *ОСОБЕНОСТИ НА ПЕСЕННИЯ ФОЛКЛОР В СЕВЕРОИЗТОЧНА ДОБРУДЖА*

Научен ръководител: *доц. д-р Таня Викторова Бурдева, ПУ „Паисий Хилендарски“*

Със заповед № Р33-1242 от 21.03.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Особености на песенния фолклор в Североизточна Добруджа“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, докторска програма Музикознание и музикално изкуство. Автор на дисертационния труд е Станка Иванова Даутовска – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Музика“ на Педагогически факултет с научен ръководител доц. д-р Таня Викторова Бурдева от ВУЗ Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Станка Даутовска комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Докторантката е приложила 5 броя публикации.

Дисертационният труд „Особености на песенния фолклор в Североизточна Добруджа“ е правилно построен: състои се от увод, изложение в три глави, заключение, литературни източници и седем приложения / изброени в автореферата от № 1 до № 7 /.

Като район, Добруджа със своя самобитен фолклор има особено индивидуално място за развитието на българския фолклор; не само със своите багри на местния фолклор, но и по много показатели влияе и обособява цялостно портрета на развитието на българската държава. И може би, затова, много бели петна все още диктуват и изкарват на повърхността много самобитни и неизследвани багри.

Така в своя „Увод“ дисертантката се явява логичен изследовател на песенния фолклор от селата Кардам, Овчарово и Медово. Това изследване се превръща като лично преживяване, което определя и неговата висока стойност като разработка за първи път. Разбира се, то е насочено към всички белези и показатели като: метро-ритмични структури, обредни песни, битови песни с типичен ладохармоничен строеж и други. В изследването на дисертантката са 60 песни, събрани през 1984/1985 година като към звуковия материал са добавени и разкази на изследвания песенен фолклор на българските преселници от Северна Добруджа в Румъния. Затова и настоящето изследване сумира литературните източници с анализ, с нотирание на мелодиите, както и изследване на песенния материал по признак на предназначението им.

Така са направени и обобщенията, и изводите от изследването на песните от региона, което протича в първа, втора и трета глава със заключение.

В обзорния план в изследването са проучени и редица трудове на наши изтъкнати учени за информацията за селата Кардам, Медово и Овчарово. Тя е много оскъдна и липсва анализ за тяхното фолклорно изграждане през вековете. Голяма отлика на това изследване е и любовта към добруджанския фолклор, мотивацията, което е особено ценен принос на разработката на труда. Докато Първа и Втора глава са изградени с критично мислене, Трета глава е изградена със съществен анализ / тук не бива да изпускаме и приложените таблици/. Като област на кръстопът на човешки движения във всички нюанси, избраните три села дават една богата картина на социално-културния живот през няколко столетия и обагрят тяхната индивидуалност, към която в последствие се обръща дисертантката. Следва един геноцид от турските власти, масовото изселване след Руско-турската война и едно ново, богато нарастване на населението, което кара учения Михаил Арнаудов да определя този район като етнографска миниатюрна картина на Родината. Това, за следващите години, определя и създаването на духовната картина на Североизточна Добруджа, а това означава активно развитие на читалища и образователна система - общите параметри, които обрисуват развитието на песенния фолклор. Това е богат край на песенно богатство и неговото изследване е големият принос на кандидатката.

Това определя и разработката на Втора глава, която обхваща обредни песни, песни по календарните обичаи / Коледни, на Васильовден, Лазаровден, Великден, Гергьовден/, трудови песни на жътва, на хоро, битови песни, както и хора, музикални инструменти и костюми - всичко това е анализирано и проучено / изброяването е от стр. 24 до стр. 93, със съответните нотни примери и текстове /. При цялостното изследване на тези разнообразни песни са изведени и съответните изводи: Коледуването е загубило своята обредна функция и се възприема като начин на забавление; Постепенно с годините обредът „сурвакане“ е само, единствено запазен; Голямото празнично хоро се играе на

песента „Какво се и хоро завило“; преселниците от Румънска Добруджа са запазили обичая „Лазаровден“ до 1940 година; Миграцията не се познава от по-младото поколение; В жътварската песен липсва провикването; Голяма част от песните на „Буенец“ са станали формообразуващи като любовни песни към обичая; гайда и гъдулка - копанка, а по-късно и акордеона са битоващите музикални инструменти в района през 70 -те години на миналия век.

Трета глава също акумулира и „продуцира“ изявата на специфичността на песенния маниер на изпълнение, който е еталон за запазване и развитие на енергията на духовния живот на тези определени, маркирани селища от България. Това са 60 песни, които носят изявено спецификата на добруджанския песенен стил. Приложените образци от трите села са представени и като маниер на изпълнение. Това довежда дисертантката до нови констатации, въз основа на теренни проучвания, което издига приноса на изследването. Избират се най-характерните песенни образци във връзка с мелодика, орнаментика, тонов обем, метро-ритмика - всичко това е на база метода на музикално-теоретичния анализ. Характерно и за носителите на песента от трите села са жените-певци. Това са селски жени, от които щафетата се поема от създаването на ансамбъл „Добруджа“ през 70-те години на миналия век. Ежегодните събори тук са информаторите - самодейци. Безмензурните песни с характерния щрих „легато“ са отличителен белег и основа на автентичното изпълнение. Анализът на приложените аналитично песни показват и фиксират амбитуса им, уточнен в безмензурните песни. Това извежда логическото обяснение за типичен стил от региона Добруджа в изследванията на трите села - Медово, Овчарово и Кардам.

До тези заключения стига дисертантката при анализите на най-характерните образци с внедрения модел с локални белези относно изразните средства. В разбора на песните от трите села елементите на орнаментика, мелодика, тонов обем, метро-ритмика, текст и ладови структури са фиксирани в страниците 93 - 154. Към този академичен разбор се добавят и приложенията за информаторите; за картотекиране на селищата; за имената на изпълнителите и номерата на песните, както и тяхното разпределение по размер, илюстрации, както и звуконосител с автентичните гласове на изпълнителите. Така песенния фолклор на българите, които са били преселници през 1940 година доказва корените на прадедите от Котленско, Шуменско, Еленско.

Това извежда основния приносен момент на дисертацията за специфичните особености на музикалния език относно подчертаните изразни средства по - горе. А това допринася за съхранението през времето на този ценен песенен материал, както и за обогатяването на музикалното ни наследство откъм автентичен материал, който ще стане основа за нови композиторски решения в песента.

Вторият принос - изследването на този дешифриран, нотен, песенен материал ще обогати българската музикална наука, като ще послужи и за изучаването му от изпълнители, педагози и любители на народната ни песен

Третият принос - разработката на темата е логично продължение за научната обобщаване на автентичния събран фолклор от фиксираните образци.

Към стойността на приложената дисертация трябва да се добави редицата публикации по тази тема в печата.

Авторефератът отговаря на изискванията, отразява основните резултати от изследването. Изводите са формулирани правилно. Потърсена е връзката между народната песен и приложението ѝ в обредната система на Североизточна Добруджа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос - изследването на песенния фолклор от Добруджа; записване, дешифриране и анализ на 60 народни песни от селата Медово, Овчарово и Кардам.

Така представената дисертация отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Докторантката притежава задълбочени теоретични знания, професионални умения по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“.

Като отчитам научната стойност на труда на Станка Даутовска „Особености на песенния фолклор в Североизточна Добруджа“, висотата на неговата научна разработка, както и необходимостта за укрепване на българската идентичност сред младите фолклорни таланти, убеден в приноса на труда ще гласувам убедено за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на кандидатката Станка Даутовска.

28.04. 2018 г.

Изготвил становището: .....

акад.проф. Николай Стойков